

6.3. BŪDVARDŽIŲ GRAMATINĖS KATEGORIJOS

6.3.1. DERINAMOSIOS KATEGORIJOS IR LINKSNIIVIMAS

Būdvardis derinamas su daiktavardžiu giminė, skaičiumi ir linksniu. Būdvardžių derinamosios kategorijos (jų formų sistemos) neturi savarankiško turinio, tik rodo būdvardžio ryšį su daiktavardžiu.

Giminė, kaip ir visos derinamosios kategorijos, rodo būdvardžio santykį su daiktavardžiu. Kiek giminių turi daiktavardis, tiek jų turi ir derinamasis žodis, tik daiktavardžiai skirstomi pagal gimines, o būdvardžiai kaitomi giminėmis.

Pagal giminės galūnių poras būdvardžiai sudaro tris grupes, tradicinėse gramatikose vadinamas būdvardžių linksniuotėmis: 1) *-as, -a* ir *-ias, -ia*; 2) *-us, -i*; 3) *-is, -ė*.

6.3.1.1. BŪDVARDŽIŲ LINKSNIIVIMAS

Būdvardžių linksnių galūnės daugeliu atvejų formaliai sutampa su daiktavardžių galūnėmis. Todėl mokslinė gramatika, remdamasi tais sutapimais, atskiria vyriškosios būdvardžių giminės linksniavimą nuo moteriškosios (nors tai yra to paties žodžio formos).

6.3.1.1.1. VYRIŠKOSIOS GIMINĖS BŪDVARDŽIŲ LINKSNIIVIMAS

(i)a linksniuotė

Pagal šią linksniuotę linksniuojami: a) būdvardžiai, kurių vienaskaitos vardininkas turi galūnes *-as, -ias* (*gėras, žalias, naūjas, geriausias*), o kilmininkas – *-o, -io* (*gėro, žalio, naūjo, geriausio*); b) būdvardžiai, kurių vienaskaitos vardininkas turi *-is*, kilmininkas *-io*, o daugiskaitos naudininkas *-iams* (*medinis, apygeris, baltakāklis*); c) būdvardžiai, kurių vienaskaitos vardininkas turi *-is, -ys*, kilmininkas *-io*, o daugiskaitos naudininkas *-iems* (*didelis, didėsnis, kairys*).

a) Vienaskaita

V. <i>gėras</i>	<i>žalias</i>	<i>naūjas</i>	<i>geriausias</i>
K. <i>gėro</i>	<i>žalio</i>	<i>naūjo</i>	<i>geriausio</i>
N. <i>gerám</i>	<i>žaliám</i>	<i>naujám</i>	<i>geriausiam</i>
G. <i>gėrą</i>	<i>žalią</i>	<i>naųją</i>	<i>geriausia</i>
Įn. <i>gerù</i>	<i>žaliù</i>	<i>naujù</i>	<i>geriausiu</i>
Vt. <i>geramè</i>	<i>žaliame</i>	<i>naujame</i>	<i>geriausiame</i>
Š. <i>gėras</i>	<i>žalias</i>	<i>naūjas</i>	<i>geriausias</i>

Daugiskaita

V. <i>gerì</i>	<i>žali</i>	<i>nauji</i>	<i>geriausi</i>
K. <i>gerĩ</i>	<i>žalių</i>	<i>naujų</i>	<i>geriausių</i>
N. <i>geriems</i>	<i>žaliems</i>	<i>naujiems</i>	<i>geriausiems</i>
G. <i>gerùs</i>	<i>žaliùs</i>	<i>naujùs</i>	<i>geriausius</i>
Įn. <i>geraiš</i>	<i>žaliaiš</i>	<i>naujaiš</i>	<i>geriausiais</i>
Vt. <i>geruose</i>	<i>žaliuose</i>	<i>naujuose</i>	<i>geriausiuose</i>
Š. <i>gerì</i>	<i>žali</i>	<i>nauji</i>	<i>geriausi</i>

Šių būdvardžių ir vienaskaitos, ir daugiskaitos šauksmininkai sutampa su vardininkais.

b) Vienaskaita

V. <i>medinis</i>	<i>apýgeris</i>	<i>baltakāklis</i>
K. <i>medinio</i>	<i>apýgerio</i>	<i>baltakāklio</i>
N. <i>mediniam</i>	<i>apýgeriam</i>	<i>baltakākliam</i>
G. <i>medinį</i>	<i>apýgerį</i>	<i>baltakāklį</i>
Įn. <i>mediniù</i>	<i>apýgeriu</i>	<i>baltakaklių</i>
Vt. <i>mediniame</i>	<i>apýgeriame</i>	<i>baltakākliame</i>
Š. <i>medini</i>	<i>apýgeri</i>	<i>baltakākli</i>

Daugiskaita

V. <i>mediniai</i>	<i>apýgeriai</i>	<i>baltakākliai</i>
K. <i>medinių</i>	<i>apýgerių</i>	<i>baltakāklių</i>
N. <i>mediniams</i>	<i>apýgeriams</i>	<i>baltakākliams</i>
G. <i>medinius</i>	<i>apýgerius</i>	<i>baltakaklius</i>
Įn. <i>mediniais</i>	<i>apýgeriais</i>	<i>baltakākliais</i>
Vt. <i>mediniuose</i>	<i>apýgeriuose</i>	<i>baltakākliuose</i>
Š. <i>mediniai</i>	<i>apýgeriai</i>	<i>baltakākliai</i>

Vienaskaitos šauksmininkas turi savitą formą, o daugiskaitos – homoniminę su vardininku.

c) Vienaskaita

V. <i>didelis</i>	<i>didėsnis</i>	<i>kairỹs</i>
K. <i>didelio</i>	<i>didėsnio</i>	<i>kaĩrio</i>
N. <i>dideliám</i>	<i>didesniám</i>	<i>kairiám</i>
G. <i>didelį</i>	<i>didėsnį</i>	<i>kaĩrį</i>
Įn. <i>dideliu</i>	<i>didesniù</i>	<i>kairiù</i>
Vt. <i>dideliame</i>	<i>didesniame</i>	<i>kairiamè</i>
Š. <i>dideli</i>	<i>didėsnì</i>	<i>kairỹ</i>

Daugiskaita

V. <i>dideli</i>	<i>didesnì</i>	<i>kairì</i>
K. <i>didelių</i>	<i>didesnių</i>	<i>kairių</i>
N. <i>dideliems</i>	<i>didesniems</i>	<i>kairiems</i>
G. <i>didelius</i>	<i>didesnius</i>	<i>kairius</i>
Įn. <i>dideliais</i>	<i>didesniais</i>	<i>kairiais</i>
Vt. <i>dideliuose</i>	<i>didesniuose</i>	<i>kairiuose</i>
Š. <i>dideli</i>	<i>didesnì</i>	<i>kairì</i>

Šis (i)a linksniuotės pogrupis ypatingas tuo, kad vienaskaitos linksnių galūnės ištisai sutampa su *b*, o daugiskaitos – su *a* pogrupio galūnėmis. Tai mišrusis linksniavimas. Taip linksniuojamos visos aukštesniojo laipsnio vyriškosios giminės formos ir vienas kitas nelyginamojo laipsnio būdvardis.

(i)u linksniuotė

Būdvardžių *gražūs, kantrūs, saldūs* vienaskaitos vardininkas, kilmininkas, galininkas (*gražūs, gražaūs, grąžų*) ir daugiskaitos vardininkas (*grąžūs, kantrūs, sáldūs*) rodo *u* linksniuotę, kiti linksniai – (i)u linksniuotę (*grąžiù, grąžių, grąžiùs, grąžiuosè*), o dar kiti – (i)a linksniuotę (*grąžiais*). Šių linksniuotė daiktavardžiai yra atskiri, o tas pats būdvardis turi įvairioms linksniuotėms būdingų

formų. Tad pagrindinis kriterijus ją skirti turėtų būti to paties žodžio linksnių galūnės, turinčios *-u-* po kietojo ar minkštojo priebalsio, ir vienaskaitos kilmininkas, sutampantis su *u* linksniuotės daiktavardžių kilmininku.

Vienaskaita

V. <i>gražùs</i>	<i>lýgus</i>	<i>panašùs</i>
K. <i>gražaũs</i>	<i>lygaũs</i>	<i>panašaũs</i>
N. <i>gražiám</i>	<i>lygiám</i>	<i>panašiám</i>
G. <i>grāžų</i>	<i>lýgų</i>	<i>panāšų</i>
Įn. <i>gražiù</i>	<i>lýgiu</i>	<i>panašiù</i>
Vt. <i>gražiamè</i>	<i>lygiamè</i>	<i>panašiamè</i>
Š. <i>gražùs</i>	<i>lýgus</i>	<i>panašùs</i>

Daugiskaita

V. <i>grāžūs</i>	<i>lýgūs</i>	<i>panāšūs</i>
K. <i>gražių</i>	<i>lygių</i>	<i>panašių</i>
N. <i>gražiems</i>	<i>lygiems</i>	<i>panašioms</i>
G. <i>gražiùs</i>	<i>lýgius</i>	<i>panašiùs</i>
Įn. <i>gražiaĩs</i>	<i>lygiaĩs</i>	<i>panašiaĩs</i>
Vt. <i>gražiuosè</i>	<i>lygiuosè</i>	<i>panašiuosè</i>
Š. <i>grāžūs</i>	<i>lýgūs</i>	<i>panāšūs</i>

6.3.1.1.2. MOTERIŠKOSIOS GIMINĖS BŪDVARDŽIŲ LINKSNIAVIMAS

Jis kur kas paprastesnis už vyriškosios, nes ir įvardinės vienaskaitos vietininko, daugiskaitos naudininko galūnės (*gerosè, gražiosè; geróms, gražióms*, plg. *josè* ir *jóms*) sutampa su atitinkamas vienaskaitos vardininko galūnes turinčių daiktavardžių galūnėmis. Taigi *gerà* linksniuojama kaip *šakà, žalià* – kaip *vyšnià, graži* – kaip *martì, medìnè* – kaip *kėdė*.

Moteriškosios giminės būdvardžiai linksniuojami pagal dvi – (*i*)o ir *è* linksniuotes.

(i)o linksniuotė

Vienaskaita

V. <i>gerà</i>	<i>žalià</i>	<i>graži</i>	<i>gražiáusia</i>
K. <i>gerõs</i>	<i>žaliõs</i>	<i>gražiõs</i>	<i>gražiáusios</i>
N. <i>gėrai</i>	<i>žaliai</i>	<i>grāžiai</i>	<i>gražiáusiai</i>
G. <i>gėrą</i>	<i>žalią</i>	<i>grāžią</i>	<i>gražiáusią</i>
Įn. <i>gerà</i>	<i>žalià</i>	<i>gražià</i>	<i>gražiáusia</i>
Vt. <i>gerojè</i>	<i>žaliojè</i>	<i>gražiojè</i>	<i>gražiáusioje</i>
Š. <i>gerà</i>	<i>žalià</i>	<i>graži</i>	<i>gražiáusia</i>

Daugiskaita

V. <i>gėros</i>	<i>žalios</i>	<i>grāžios</i>	<i>gražiáusios</i>
K. <i>gerų</i>	<i>žalių</i>	<i>gražių</i>	<i>gražiáusių</i>
N. <i>geróms</i>	<i>žalióms</i>	<i>gražióms</i>	<i>gražiáusioms</i>
G. <i>geràs</i>	<i>žaliàs</i>	<i>gražiàs</i>	<i>gražiáusias</i>
Įn. <i>geromìs</i>	<i>žaliomìs</i>	<i>gražiomìs</i>	<i>gražiáusiomis</i>
Vt. <i>gerosè</i>	<i>žaliosè</i>	<i>gražiosè</i>	<i>gražiáusiose</i>
Š. <i>gėros</i>	<i>žalios</i>	<i>grāžios</i>	<i>gražiáusios</i>

ė linksniuotė

Vienaskaita

V. <i>gerėsnė</i>	<i>medinė</i>	<i>apýmažė</i>
K. <i>geresnės</i>	<i>medinės</i>	<i>apýmažės</i>
N. <i>gerėsnei</i>	<i>medinei</i>	<i>apýmažei</i>
G. <i>gerėsnę</i>	<i>medinę</i>	<i>apýmažę</i>
Įn. <i>geresnė</i>	<i>medinė</i>	<i>apýmažė</i>
Vt. <i>gerėsnėje</i>	<i>medinėje</i>	<i>apýmažėje</i>
Š. <i>gerėsne</i>	<i>medine</i>	<i>apýmaže</i>

Daugiskaita

V. <i>gerėsnės</i>	<i>medinės</i>	<i>apýmažės</i>
K. <i>geresnių</i>	<i>medinių</i>	<i>apýmažių</i>
N. <i>geresnėms</i>	<i>medinėms</i>	<i>apýmažėms</i>
G. <i>geresnės</i>	<i>medinės</i>	<i>apýmažės</i>
Įn. <i>geresnėmis</i>	<i>medinėmis</i>	<i>apýmažėmis</i>
Vt. <i>geresnėse</i>	<i>medinėse</i>	<i>apýmažėse</i>
Š. <i>gerėsnės</i>	<i>medinės</i>	<i>apýmažės</i>

Šios linksniuotės vienaskaitos šauksmininko galūnė savita, nesutampanti su vardininko galūne.

6.3.1.1.3. ĮVARDŽIUOTINIŲ BŪDVARDŽIŲ LINKSNIIVIMAS

Kokybiniai būdvardžiai (visi jų laipsniai) turi ir įvardžiuotines formas, susidariusias 3-iojo asmens įvardžiui susijungus su kintamąja galūne. Linksniuojant kinta ir paprastojo būdvardžio, ir įvardinio elemento galūnės, jos kartais susilieja (*geriesiems* iš *geriems* + *jiems*), o kartais pasirodo kaip atskiros (*gerųjų* iš *gerų* + *jų*).

Vyriškosios giminės linksniavimas

Vienaskaita

V. <i>gerąsis</i>	<i>žaliąsis</i>	<i>gražųsis</i>	<i>geresnysis</i>
K. <i>gėrojo</i>	<i>žaliojo</i>	<i>grąžiojo</i>	<i>gerėsniojo</i>
N. <i>gerąjam</i>	<i>žaliąjam</i>	<i>gražiajam</i>	<i>geresniąjam</i>
G. <i>gėrajį</i>	<i>žaliąjį</i>	<i>grąžųjį</i>	<i>gerėsnįjį</i>
Įn. <i>gerųoju</i>	<i>žaliųoju</i>	<i>grąžiųoju</i>	<i>geresniųoju</i>
Vt. <i>gerąjame</i>	<i>žaliąjame</i>	<i>gražiajame</i>	<i>geresniąjame</i>
Š. <i>gerąsis</i>	<i>žaliąsis</i>	<i>gražųsis</i>	<i>geresnysis</i>

Daugiskaita

V. <i>gerieji</i>	<i>žalieji</i>	<i>gražieji</i>	<i>geresnieji</i>
K. <i>gerųjų</i>	<i>žaliųjų</i>	<i>grąžiųjų</i>	<i>geresniųjų</i>
N. <i>geriesiems</i>	<i>žaliesiems</i>	<i>gražiesiems</i>	<i>geresniesiems</i>
G. <i>gerųosius</i>	<i>žaliųosius</i>	<i>grąžiųosius</i>	<i>geresniųosius</i>
Įn. <i>geraišiais</i>	<i>žaliaišiais</i>	<i>grąžiaišiais</i>	<i>geresniaišiais</i>
Vt. <i>geruōsiuose</i>	<i>žaliuōsiuose</i>	<i>grąžiuōsiuose</i>	<i>geresniuōsiuose</i>
Š. <i>gerieji</i>	<i>žalieji</i>	<i>gražieji</i>	<i>geresnieji</i>

Moteriškosios giminės linksniavimas

Vienaskaita

V. geróji	žalióji	gražióji	geresnióji
K. geróšios	žalióšios	gražióšios	geresnióšios
N. gėrajai	žaliajai	grāžiajai	gerėsniajai
G. gėrają	žaliają	grāžiąją	gerėsniają
Įn. gerąja	žaliąja	gražiąja	geresniąja
Vt. gerójoje	žaliójoje	gražiójoje	geresniójoje
Š. geróji	žalióji	gražióji	geresnióji

Daugiskaita

V. gėrosios	žaliosios	grāžiosios	gerėsniosios
K. gerūjų	žaliūjų	gražiūjų	geresniūjų
N. gerósioms	žaliósioms	gražiósioms	geresniósioms
G. gerásias	žaliásias	gražiásias	geresniásias
Įn. gerósiomis	žaliósiomis	gražiósiomis	geresniósiomis
Vt. gerósiuose	žaliósiuose	gražiósiuose	geresniósiuose
Š. gėrosios	žaliosios	grāžiosios	gerėsniosios

6.3.2. NEDERINAMOSIOS KATEGORIJOS

Jų yra trys formų grupės: laipsniai, įvardžiutinės ir nederinamosios būsenos formos. Tai tik būdvardžio gramatinės kategorijos, nepriklausančios nuo daiktavardžio

6.3.2.1. LAIPSNIS

Laipsniavimas – ypatybės kiekio nustatymas lyginant. Laipsniuojami tik kokybiniai būdvardžiai, reiškiantys kintamąją ypatybę.

Skiriami trys laipsniai: nelyginamasis (nulinis), kai ypatybė tiesiog konstatuojama, nežymint jos kiekio, aukštesnysis ir aukščiausiasis. Nelyginamasis laipsnis į laipsnių formų sistemą įeina kaip jų darybos pamatas.

Aukštesnysis laipsnis padarytas iš nelyginamojo su priesagomis *-esnis*, *-esnė*. Jis turi tris reikšmes.

1. Lyginami du daiktai tos pačios ypatybės atžvilgiu ir vienas turi jos daugiau negu kitas: *Vargas sunkesnis už akmenėlį, žodis aštresnis už dagilėlį.* (tts.) *Likimas visados galingesnis negu žmogus.* (V. K.)

2. Yra lyginama, bet su kuo lyginama, tik numanoma, sakinyje neišreikšta: *Atnešk man sausesnių malkų.* (r.) Vadinas, jų yra visokių, ir reikia atrinkti. Šios reikšmės aukštesniojo laipsnio forma neigiamame kontekste gauna aukščiausiojo laipsnio reikšmę: *Gerėsnės marčios net pati nebūtų Jonukui parinkusi.* (V. K.) *Ir žmogui nėra didesnės laimės kaip būti sveikam ir dirbti mėgstamą darbą.* (r.)

3. Daiktas lyginamas pats su savimi, tik kitomis aplinkybėmis: *Jis šiandien sveikesnis negu vakar.* (r.) *Mergaitė graži ir žada būti dar gražesnė.* (I. S.)

Aukštesniojo laipsnio būdvardžiai prie priesagos *-esnis* gali turėti ir mažybės elementą *-ėl-*. Jis laipsnio reikšmių nekeičia: 1. *Petras aukštėlesnis už Joną;* 2. *Atnešk sausėlesnių malkų;* 3. *Jis šiandien sveikėlesnis negu vakar.*

Aukščiausiasis laipsnis daromas iš nelyginamojo su priesaga *-iausias*, *-a*. Trys reikšmės:

1. Daiktas išskiriamas iš visumos pagal didžiausią ypatybės kiekį: *Eglė laimingiausia iš visų marčių.* (S. N.) *Daugel mūsų tėvynėje yra puikių ir gražių vietų, bet tarp jų gražiausia ir*

garsiausia Dainavos šalis. (V. K.)

2. Visuma, iš kurios skiriamas daiktas, numanoma: *Jeigu mane kas paklaustų, kuriame žemės kampelyje žmogui gražiausias pavasaris, ramiausia vasara, spalvingiausias ruduo, balčiausias ir puriausias žiemos sniegas, – aš atsakyčiau – tėviškoje.* (Ant. B.)

3. Daiktas turi labai didelį ypatybės kiekį, kurio neįmanoma viršyti: *Kai įėjo į pilį, rado didžią tylą – visi miegojo.* (J. Blč.) *Bėkit bėkit, mūsų upės, į marias giliausias ir skambėkit, mūsų dainos, po šalis plačiausias.* (M.)

Aukščiausiąjį laipsnį rodo ne tik priesaga, bet ir lyginamieji konteksto žodžiai: *iš visų, už visus, tarp visų, visų, kuo aukščiausias.* Aukščiausiojo laipsnio lyginamųjų žodžių kontekste ir aukštesniojo laipsnio forma įgyja aukščiausiojo laipsnio reikšmę: *Ė iš visų viršesnis auga baravykas.* (A. B.) *Kur už visus širmesnis, kur už visus gražesnis, tai aš skirsiu tą žirgelį per laukelį joti.* (tts.)

6.3.2.2. ĮVARDŽIUOTINIAI BŪDVARDŽIAI

Įvardžiuotiniai gali būti visi kokybiniai būdvardžiai ir jų laipsnių formos: *gėras – geràsis, gerėsnis – geresnysis, geriáusias – geriáusiasis; gražùs – gražùsis, gražėsnis – gražėsnysis, gražiáusias – gražiáusiasis.* Įvardžiuotiniai negali būti priesagų ir priešdėlių vediniai iš kokybinių būdvardžių (*gerókas, gerùtis, apýgeris*). (Įvardžiuotinių būdvardžių linksniavimas pateiktas po paprastųjų, žr. 6.3.1.1.3.)

Lietuvių kalbos gramatikos įvardžiuotinių būdvardžių vartojimą nusako taip:

1. Įvardžiuotiniai būdvardžiai vartojami skiriant daiktą tam tikros ypatybės atžvilgiu: *Reikia pasakyti, kad piktąji pamotė buvo ragana.* (J. Blč.) *Pažiūrėk į tą bėrąją arklį.* (r.)

2. Įvardžiuotinių būdvardžių reikšmė artima aukščiausiojo laipsnio reikšmei: *Motina su didžiąja mergike skalbėsi.* (Ž.) *Išsirinko patį didįją arklį.* (J.)

3. Įvardžiuotiniai būdvardžiai skiria daiktą priešingos ypatybės atžvilgiu. Tai ypač būdinga poriniams daiktams: *Dešiniąją akimi nemato, kairiąją ausimi negirdi.* (ž.) *Pasirišo Stepukas prie dešinosios kojos pačiuožą, o prie kairiosios pāspirą.* (P. C.) *Manėm, kad naujieji kaimynai bus geresni už senuosius.* (r.)

4. Nurodo daikto rūšį (terminologine prasme): *lengvóji pramonė, raudonėji dobilai, dėmėtasis elnias, trapùsis gluosnis, dusliėji, skardėji priebalsiai, tariamóji, liepiamóji nuosaka, výriškoji, móteriškoji giminė.*

Šiuo atveju bendrinėje kalboje be įvardžiuotinių būdvardžių neišsiverčiama (*lengvóji pramonė* negali būti vadinama *lengva*).

5. Turi pabrėžiamąją reikšmę. Tautosakoje jos dažniausiai vartojamos su mažybiniais daiktavardžiais ir pabrėžia jų maloninę reikšmę: *geróji motinėlė, senàsis tėvelis, jaunóji mergelė, plónosios drobėlės, báltosios rankelės, skaistíjėji veideliai.*

Pabrėžiamąją reikšmę turi ir su daiktavardžiais, reiškiančiais nemalonus žmogui daiktus ar reiškinius: *baisùsis slibinas, šlykščióji gyvatė* ir kt.

6.3.2.3. NEDERINAMOJI BŪSENOS FORMA

Ją turi tik kokybiniai būdvardžiai: *Mergaitei čia gėra, gražù.* *Gėra* nesuderinta su naudininku *mergaitei*. Forma *gėra* negali eiti derinamuoju pažyminiu, nes nereiškia daikto ypatybės ir nelinksniuojama.

Šios būdvardžių formos reiškia kam nors priklausomą (*Man gera, gražu*) ar savarankišką būseną (*Miške tam su, lauke šalta. Naktis. Tylu. Tik girdėti, kaip laikrodį tiki ant sienos.*).

Nederinamosios būsenos formos turi laipsniuojamųjų būdvardžių kamieną, todėl ir jos laipsniuojamos: *gėra – geriaũ – geriáusia; gražù – gražiaũ – gražiáusia.* Aukštesnysis laipsnis

apibendrintas ir prieveiksmiams (plg. *gėra – geriaũ – geriausia* ir *geraĩ – geriaũ – geriausiai*; *gražũ – gražiaũ – gražiausia* ir *gražiaĩ – gražiaũ – gražiausiai*).

Sakinyje nederinamosios būdvardžio formos eina:

1. T a r i n i u: a) kai veiksnys išreikštas nederinamuoju įvardžiu ar būdvardžiu: *Yra kažkas įspūdinga, gražu ir drauge liūdna šioje rudenio ir pavasario laisvų padarų kelionėje iš tolimos šiaurės į tolimas pietų dausas ir atgal.* (A. V.); b) kai veiksnys – veiksmazodžio bendratis: *Meilikauti nedora, bjauru, žalinga.* (J.); c) kai veiksnio visiškai nėra: *Taip giedra ir linksma!* (M.) *Boba iš ratų – ratams lengviau.* (tts.) Jos gali eiti ir su vyriškosios ar moteriškosios giminės veiksnium: *Arklys – per brangu.* (ž.) *Galva galvai nelygu.* (tts.)

2. Veiksniu ir papildiniu – daiktavardžio linksnių vietoje: *Gera eina toli, o bloga dar toliau.* (ž.) *Ir platu su kraštu, ir gilu su dugnu.* (ž.) *Žmogus žmogui, vaikel, padaro piktą, kai širdis užgula.* (V. K.)

Taip dažnai pavartojami atitinkamą reikšmę turintys vyriškosios giminės kilmininkai. Plg.: *Nepasakysiu nieko nauja* ir *Nepasakysiu nieko naujo*. *Jis mums daug gera padarė* ir *Jis mums daug gero padarė*.

Kompiuterinis lietuvių kalbos žinynas. Nuo morfologijos iki reikalų raštų, sudarė Petras Kniūkšta, Vilnius: Šviesa, 2004.